

EĞİTİM ve İNSANİ BİLİMLER DERGİSİ

Teori ve Uygulama

Cilt: 14 / Sayı: 27 / Yaz 2023

JOURNAL of EDUCATION and HUMANITIES

Theory and Practice

Vol: 14 / No: 27 / Summer 2023

Uluslararası Ticaret ve Lojistik Öğrencilerinin Geleceğe Yönelik Mesleki Beklentileri

Future Professional Expectations of International Trade and Logistics Students

Makale Türü (Article Type): Araştırma (Research)

Furkan DEMİRTAŞ
Sezen BOZYİĞİT

www.dergipark.gov.tr/eibd
eibd@eibd.org.tr

Uluslararası Ticaret ve Lojistik Öğrencilerinin Geleceğe Yönelik Mesleki Beklentileri¹

Furkan DEMİRTAŞ²

Sezen BOZYİĞİT³

DOI: 10.58689/eibd.1261869

Öz: Türkiye’de uluslararası ticaret ve lojistik konularına verilen önemin artışına paralel olarak üniversitelerde Uluslararası Ticaret ve Lojistik bölümlerinin sayısı her geçen yıl çoğalmaktadır. Bölüm her yıl bir önceki yıla göre daha fazla öğrenci almakta, buna bağlı olarak da bölüm mezunu kişi sayısı giderek artmaktadır. Öğrenciler bölümü ilk tercih ettiklerinde bölümle veya gelecekteki meslekleriyle ilgili düşük düzeyde bilgi sahibi olsalar da eğitim sürecinde farklı mesleki beklentilere girebilmektedirler. Bu araştırmanın amacı da Uluslararası Ticaret ve Lojistik bölümünde okuyan öğrencilerin geleceğe yönelik mesleki beklentilerini ortaya koymaktır. Bu amaç doğrultusunda Tarsus, Harran ve Toros Üniversitesinin Uluslararası Ticaret ve Lojistik bölümü 4. sınıf öğrencileri evren olarak belirlenmiş, amaçlı örnekleme yöntemlerinden kartopu örnekleme yoluyla 14 öğrenci çalışma grubuna dahil edilmiştir. Derinlemesine görüşme yöntemiyle toplanan verilere içerik analizi ve betimsel analiz yöntemleri uygulanmıştır. Bulguların incelenmesiyle, öğrencilerin; bölüme isteyerek geldikleri, birinci sınıftan dördüncü sınıfa kadar bölüme yönelik görüşlerinin olumlu yönde değiştiği, mezun olduktan sonra kariyer ve kişisel gelişim hedeflerini gerçekleştirmek amacıyla özel sektörde çalışmak istedikleri, çalışacakları yerden yüksek maaş ve saha görevinde çalışma beklentilerinin olduğu, kendilerini dil konusunda yetersiz görmelerinin yanı sıra uygulama eksikliği hissettikleri, çalışacakları yerlerde ilk beş yılda kariyer anlamında ilerlemeyi planladıkları ve refah düzeylerini artırmak için yurt dışında çalışmak istedikleri bulgularına ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Uluslararası Ticaret ve Lojistik bölümü, Mesleki beklenti, Eğitim, Derinlemesine görüşme

Geliş Tarihi: 08.03.2023; Kabul Tarihi: 03.05.2023

Kaynakça Gösterimi: Demirtaş, F. & Bozyiğit, S. (2023). Uluslararası Ticaret ve Lojistik Öğrencilerinin Geleceğe Yönelik Mesleki Beklentileri. *Eğitim ve İnsani Bilimler Dergisi: Teori ve Uygulama*, 14(27), 107-134

1 Bu çalışma, Uluslararası Dijital İşletme, Yönetim ve Ekonomi Kongresinde özet bildiri olarak sunulmuştur.

2 Araştırma Görevlisi, Harran Üniversitesi, Uygulamalı Bilimler Fakültesi, Uluslararası Ticaret ve Lojistik Bölümü, e-posta: fdemirtas@harran.edu.tr, ORCID: 0000-0002-6069-4919

3 Profesör, Tarsus Üniversitesi, Uygulamalı Bilimler Fakültesi, Uluslararası Ticaret ve Lojistik Bölümü, e-posta: sbozyigit@tarsus.edu.tr, ORCID: 0000-0002-0951-3588

Giriş

Günümüzde ülkelerin başka ülkelerle ticaret yapmadan varlığını sürdürmesi oldukça zordur. Bu nedenle ekonomik anlamda güçlenmek ve refah düzeyini iyileştirmek isteyen ülkeler diğer ülkelerle ticaret ilişkisi içerisine girmeye başlamıştır. Seyidoğlu (2020) da bu konuda küreselleşme ile birlikte ülkelerin kaçınılmaz olarak dış ticarete bağımlı hale geldiğini vurgulamaktadır. Aynı şekilde ülkeler arasında yapılan büyük hacimli alışverişler, bir malın üretiminden son kullanıcıya ulaşmasına kadarki süreci kapsayan lojistiğin de önemini büyük ölçüde artırmıştır. Bilgi ve iletişim teknolojilerindeki gelişmeler, dünya ticaretinin büyümesi, yeni pazarların gelişmesi, uluslararası rekabette zaman ve kalite unsurlarının öne çıkması, sürdürülebilir çevre bilincinin artması gibi sebepler de lojistiğin değer kazanmasında etkili olmuştur (Erturgut, 2021).

Lojistiğe verilen değer Türkiye’de bu bölüme olan ilginin artmasını sağlamıştır. Özkan ve Bozyiğit’in (2020) de belirttiği üzere lojistik sektöründe de rekabet açısından önemli bir unsur olan kalifiye iş gücüne gereksinim duyulmakta, bu da eğitim kavramını ön plana çıkartmaktadır. Böylelikle de üniversiteler bünyesinde Uluslararası Ticaret ve Lojistik bölümleri açılmaya başlanmıştır. Yıllar itibariyle Uluslararası Ticaret ve Lojistik bölümlerinin sayısı artmıştır. 2023 YÖK lisans atlas verilerine göre, Türkiye’de 26’sı devlet, 9’u vakıf olmak üzere toplam 35 üniversitede Uluslararası Ticaret ve Lojistik bölümü bulunmakta olup devlet üniversitelerinin altı tanesinde ikinci öğretim programı da mevcuttur. (<https://yokatlas.yok.gov.tr/lisans-bolum.php?b=10824>, Erişim Tarihi: 12.03.2023).

Diğer bölümlerde olduğu gibi Uluslararası Ticaret ve Lojistik bölümünde okuyan öğrenciler de çeşitli beklentilerle bu bölümü tercih etmekte, dört yıllık süreç içerisinde aldıkları eğitim ve sektörle iletişimlerini doğrultusunda da bu beklentileri geliştirmekte ve/veya değiştirmektedir. Çünkü beklentinin oluşmasını aile, kültür, toplumsal olgular, sosyo-ekonomik durum kadar alınan eğitim de etkilemektedir (Şahin, Zoraloğlu & Şahin Fırat, 2011).

Alınan eğitim mesleki beklentinin oluşmasında da önemli bir role sahiptir. Bireylerin tercih ettiği veya yapmakta olduğu meslekle ilgili gerçekleşmesini istedikleri unsurlar mesleki beklentilerini oluşturmaktadır. Bireylerin mesleki beklentileri genellikle yükseköğretim esnasında başlamakta ve sürekli artmaktadır (Oğan, 2022). Mesleki beklentilerin oluşmasını, beklentiye etkileyen faktörlerin yanı sıra, üniversitede bulunulan sınıf (Erden, 1990), cinsiyet (Akman, 1992), üniversite eğitiminin duygusal ve psikolojik etkileri, kendini gerçekleştirme ihtiyacı, gelecekteki mesleğe ilişkin duygusal ve değerlendirci tutumlar (Tymoshenko & Skriabina, 2021) gibi faktörler etkilemektedir. Ancak bunların yanında mesleki beklentinin en büyük belirleyicisi mesleğin seçimi ve mesleğe başlamaktır (Koşar, 2018). Üniversite öğrenimi esnasında oluşan beklentiler meslek hayatının başlaması ile şekillenmekte ve önceki beklentilere ek yeni beklentiler oluşmaktadır. Bu beklentilerin karşılanması ise yerini yeni beklentilere bırakmakta ve bu durum böylece bir döngü haline gelmektedir.

Bireyler iş yaşamlarında meslekleriyle ilgili birçok beklenti içerisine girmektedir. Bireylerin beklentileri karşılandığı sürece iş yaşamı sorunsuz bir şekilde devam etmektedir. Örgüt-birey ilişkisinde en önemli faktörün beklentilerin karşılanması olduğu dile getirilmektedir (Waberi & Öge, 2020). Beklentileri karşılanan bireyler daha yüksek moral seviyesine sahip olmakta ve bu bireylerin motivasyonları yükselmektedir. Bunların sonucu olarak bireylerin, üretkenlik seviyeleri, iş doyum düzeyleri artmakta, devamsızlık, geç gelme, şikâyet etme gibi olumsuz davranışları ise azalmaktadır. Bunların yanı sıra tatmin edilmiş beklentilerin, örgütün işleyişinden ve başarılarından doyum sağlama gibi olumlu etkileri bulunmaktadır (Uras & Kunt, 2006).

Mesleki beklentilerin bilinmesi ve bu beklentilerin karşılanması hem birey hem de bireyin çalıştığı kurum açısından önemlidir. Mesleki beklentileri karşılanan bireyin motivasyonu, uyum düzeyi ve kuruma karşı bağlılığı artacaktır (Waberi & Öge, 2020). Bundan dolayı bireylerin mesleki beklentilerinin bilinmesi ve buna uygun olarak düzenlemelerin yapılması gerekmektedir. Alanyazında mesleki beklentilerle ilgili olarak özellikle üniversite öğrencilerinin örneklem olarak kullanıldığı birçok çalışma (Akman, 1992; Akyol, Oğan & Oğan., 2018; Beydağ, Gündüz & Özer Gök, 2008; Erden, 1990; Ferrinho vd., 2011; Kuybu & Kocaman, 2020; Nazik & Aslan, 2014; Tymoshenko & Skriabina, 2021; Waberi & Öge, 2020; Yudina vd., 2020) bulunmaktadır. Ancak doğrudan Uluslararası Ticaret ve Lojistik bölümünde okuyan öğrencilerin mesleki beklentilerini araştıran bir çalışmaya rastlanılmamıştır. Bu nedenle bu araştırmanın amacı Uluslararası Ticaret ve Lojistik bölümünde okuyan öğrencilerin geleceğe yönelik mesleki beklentilerini ortaya çıkarmaktır. Araştırma bulgularının hem alanyazına hem sektöre hem de bünyesinde bu bölüm bulunan üniversitelere katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Uluslararası Ticaret ve Lojistik bölümünün bulunduğu üniversiteler öğrencilerin mesleki beklentileri doğrultusunda müfredatlarında ve eğitim süreçlerinde değişiklikler yapabilecektir. Sektör de öğrencilerin mesleki beklentilerine göre düzenlemeler ve iyileştirmeler gerçekleştirebilecek, böylelikle motivasyonu yüksek bireyleri istihdam edecektir.

Alanyazın Taraması

Alanyazında eğitim bilimleri (Akman, 1992; Erden, 1990; Yudina, Neustreova, Makarova & Federova ,2020), sağlık (Beydağ vd., 2008; Ferrinho vd., 2011; Nazik & Aslan, 2014) ve turizm bölümü (Akyol vd., 2018) öğrencilerinin mesleki beklentilerini inceleyen çalışmalar bulunmaktadır. Ancak doğrudan Uluslararası Ticaret ve Lojistik bölümü öğrencilerini örneklem olarak belirleyip onların mesleki beklentilerini araştıran bir çalışmaya rastlanılmamıştır. Bununla beraber bu bölümle yakın ilişkili olduğu düşünülen lojistik ve dış ticaret ön lisans ile uluslararası ticaret, sivil havacılık ve denizcilik yönetimi lisans bölümü

öğrencilerinin kariyer ve sektör beklentileri ile ilgili çeşitli çalışmalar yapılmıştır. Örneğin Ateş (2016) sivil havacılık bölümünde okuyan öğrencilerin kariyer başlangıç hedefleri ile ilgili yaptığı çalışmada öğrencilerin bu bölümü yeteneklerine uygun olduğunu düşündükleri için seçtiğini, bu bölümün iş bulma olasılığının yüksek olması, sosyal imkanlar nedeniyle tercih edildiğini ve öğrencilerin yüksek maaş beklentisi olduğunu ortaya koymuştur.

Sayın ve Küçük (2020) lojistik ön lisans ve lisans programında okuyan öğrencilerin sektörden beklentilerini araştırdığı çalışmada öğrencilerin lojistik sektörüne bakışının, okulda aldıkları eğitimin, çevre etkisinin ve öğrencilerin lojistik sektöründe kariyer yapma isteğinin sektörde çalışma niyetini olumlu yönde etkilediğini ve öğrencilerin okuldaki müfredat ve staj olanaklarından memnun olduklarını saptamıştır.

Özoğlu, Senir ve Büyükkelik (2020) lojistik öğrencileri ile ilgili yaptıkları çalışmada öğrencilerin sektörden beklentilerinin yüksek olduğunu, öğrenciyken kendilerini geliştirmek için yabancı dil öğrenme, panel ve konferanslara katılma gibi faaliyetlere önem verdiklerini, ek olarak uygulamada eksiklik gördükleri için uygulamaya yönelik daha yoğun bilgilerin verilmesini istediklerini dile getirmiştir.

Lau Dragomir, Tang, ve Ng, (2021) denizcilik lisans öğrencilerinin kariyer beklentilerini incelemiş ve çalışmaları sonucunda öğrencilerin derslerini fazla teorik olarak algıladığını, en çok konteyner sektöründe çalışmak istediklerini ve pek çok öğrencinin deniz ticaret sektörünü ideal meslek olarak gördüğünü belirtmiştir.

Bayram ve Bayraktar (2018) dış ticaret ve pazarlama öğrencilerinin kariyer beklentilerini inceledikleri çalışmalarında öğrencilerin bölüme isteyerek geldiklerini, cinsiyet ile işin doğası ve çalışma koşulları arasında bir ilişki bulunurken, cinsiyetle ücret, ek gelir ve kariyer yapma isteği arasında bir ilişkiye rastlanılmadığını, bölüme isteyerek gelme ile sektöre uyum ve terfi imkanı arasında da olumlu ilişki olduğunu tespit etmiştir.

Pallis ve Ng (2011) denizcilik lisans öğrencilerinin kariyer beklentileri ile ilgili olarak alınan eğitimin öğrencilerin beklentisini karşıladığını, öğrencilerin bölüm tercihi yaparken arkadaşlar, mesleği yapan kişiler ve aile üyelerinden oldukça etkilendiğini, öğrencilerin programların uygulamaya yönelik doğasına, staj ve eğitim fırsatlarına ve daha yüksek kazanç beklentisine vurgu yaptığını belirtmiştir.

Tunç (2018) uluslararası ticaret bölümünde okuyan öğrencilerin mesleki kaygılarını irdelediği çalışmada öğrencilerin işsizlik kaygısı çektiklerini, okudukları bölümü sevdiklerini, aldıkları eğitimi yeterli bulduklarını, mezun olduktan sonra dil öğrenmek için yurt dışına gitmek istediklerini, kamu sektörü yerine daha çok özel sektörde istihdam edilmeyi arzuladıklarını ifade etmiştir.

Çalışmaların sonuçları öğrencilerin okudukları bölüme isteyerek geldiğini, genel olarak verilen eğitimden memnun olsalar da uygulamaya dönük derslerin sayısının artması gerektiğini düşündüklerini, sektörden beklentilerinin yüksek olduğunu, yabancı dil ve yüksek maaş vurgusu yapıldığını ortaya koymaktadır.

Yöntem

Bu bölümde araştırmanın, sorusu, deseni, çalışma grubu, veri toplama yöntemi, veri analiz yöntemi ile geçerlik ve güvenilirlik bilgilerine yer verilmiştir.

Araştırma sorusu

Araştırma nitel olarak tasarlandığı için hipotez oluşturulmamış, araştırma sorusu sorulmuştur. Amaca uygun olarak oluşturulan araştırma sorusu doğrultusunda da katılımcılara sorular yöneltilmiştir. Araştırmanın iki ana araştırma sorusu bulunmaktadır. Araştırma soruları şöyledir:

1. Uluslararası Ticaret ve Lojistik bölümü öğrencilerinin sektörden beklentileri nelerdir?
2. Uluslararası Ticaret ve Lojistik bölümü öğrencilerinin bölümleri ve aldıkları eğitim ile ilgili görüşleri nelerdir?

Araştırmanın deseni

Araştırmada Uluslararası Ticaret ve Lojistik bölümü öğrencilerinin mesleki beklentilerini detaylı olarak ortaya çıkartmak adına nitel araştırma yaklaşımı kullanılmıştır. Araştırma deseni olarak da olgu bilim tercih edilmiştir. Olgu bilim deseni farkında olunan ancak derinlemesine ve ayrıntılı bir anlayışa sahip olunamadığı durumlara odaklanmaktadır (Yıldırım & Şimşek, 2013). Uluslararası Ticaret ve Lojistik öğrencilerinin deneyimleri ve hissettikleri doğrultusunda beklentilerini açıklamaları hedeflendiğinden olgu bilimin kullanılmasının daha doğru olacağı düşünülmüştür. Çünkü olgu bilimde “insanların o olguyu nasıl anladıkları, hakkında ne hissettikleri, nasıl yargıladıkları, nasıl anımsayıp anlamlandırdıkları” önem arz etmektedir (Patton, 2018).

Araştırmanın çalışma grubu

Araştırmanın evrenini 2020-2021 bahar yarıyılında Harran Üniversitesi, Toros Üniversitesi ve Tarsus Üniversitesi Uluslararası Ticaret ve Lojistik bölümü son sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Son sınıf öğrencilerinin seçilme nedeni bölümde en az dört yıl geçirmiş olmalarından dolayı bölümle ilgili daha fazla deneyime sahip olmalarının yanında mezun

olmalarına az kaldığı için mesleki beklentilerinin daha somut ve belirgin olduğunun düşünülmesidir. Bu üniversitelerde okuyan tüm dördüncü sınıf öğrencilerine ulaşmak mümkün olmadığı ve araştırma nitel bir desende tasarlandığı için çalışma grubu oluşturulmuştur.

Çalışma grubuna öğrenciler amaca yönelik olarak seçilmiştir. Creswell (2017) de nitel araştırmanın arkasında yatan fikrin araştırmacının araştırma problemi ve sorularını en iyi biçimde anlamasına yardımcı olacak katılımcıları ve çalışma yerlerini amaca yönelik olarak seçmek olduğunu vurgulamaktadır. Bu araştırmanın örnekleme amaçlı örnekleme yöntemlerinden kartopu örnekleme yöntemi kullanılarak ulaşılmıştır. Bunun nedeni farklı üniversitelerdeki öğrencilere ulaşmanın zor olmasıdır. Ulaşılan öğrenciler aracılığıyla diğer öğrencilere ulaşılarak çalışma grubu (5 Harran Üniversitesi, 5 Tarsus Üniversitesi ve 4 Toros Üniversitesi öğrencisi) oluşturulmuştur.

Çalışma grubu 14 son sınıf öğrencisinden oluşmaktadır. Bazı araştırmacılar derinlemesine görüşme yöntemiyle veri toplanan durumlarda yaklaşık olarak 30 kişiyle görüşme yapmanın yeterli olacağı görüşünde olsalar da nitel çalışmaların amacının bulguları evrene genellemek olmaması nedeniyle nitel çalışmalar için örneklem sayısının çalışmanın başında belirlenmesi tavsiye edilmemektedir (Başkale, 2016). Gözden geçirilen pek çok nitel araştırmaya göre de anlatı araştırması bir veya iki, olgu bilim üç ila on kişiyi incelemeyi içerebilmektedir ve genel görüş veri toplama sürecinin temalar doygunluğa ulaştığında ve yeni verilerin toplanması ile ilgili yeni özellikler ortaya çıkmadığında durdurulması yönündedir (Creswell, 2017). Bu nedenle çalışma grubunun kaç kişiden oluşacağı araştırma başında kararlaştırılmamış, cevapların birbirini tekrar etmeye başladığı noktada çalışma grubuna öğrenci dahil edilmesine son verilmiştir. Çalışma grubunun demografik özellikleri Tablo 1’de gösterilmiştir.

Tablo 1. Katılımcıların Demografik Özellikleri

Cinsiyet	n	Yaş	n
Kadın	8	22	3
Erkek	6	23	6
Toplam	14	24	5
		Toplam	14
Okuduğu Üniversite	n	Aylık Hane Geliri	n
Harran	5	2500 TL ve Altı	2
Tarsus	5	2501 – 4000 TL	6
Toros	4	4001 – 5500 TL	2
Toplam	14	5501 TL ve Üstü	4
		Toplam	14

Tablo 1'e göre katılımcıların 8'ini kadınlar, 6'sını erkekler oluşturmaktadır. Katılımcıların 6'sı 23 yaşındadır. Toros Üniversitesinden 4, Harran ve Tarsus Üniversitesinden 5'er öğrenci araştırmaya katılmıştır. Son olarak tablodan 6 katılımcının 2501-4000 TL aylık hane gelirine sahip olduğu anlaşılmaktadır.

Veri toplama ve analiz yöntemi

Araştırmada öğrencilerin gözüyle sektörün önemini ve geleceğini ölçmenin yanı sıra eğitimdeki eksiklikleri saptamak amacıyla ve geleceğe yönelik beklentileri kapsamlı bir şekilde ele almak adına veriler, derinlemesine görüşme yöntemiyle toplanmıştır. Derinlemesine görüşme yöntemlerinden yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılmıştır. Derinlemesine görüşme araştırılmak istenen konuyu bütün boyutlarıyla ele almaya yarayan, çoğunlukla açık uçlu soruların yer aldığı dolayısıyla cevapların detaylı bir şekilde ele alınmasına imkân veren bir veri toplama yöntemidir (Tekin, 2006).

Formda öğrencilerin mesleki beklentilerini ölçmek adına aşağıdaki sorulara yer verilmiştir. Sorular araştırmacılar tarafından alanyazındaki çalışmalardan (Akyol vd., 2018; Ferrinho vd., 2011; Nazik & Aslan, 2014; Yudina vd., 2020) yararlanılarak hazırlanmıştır. Ancak sorular oluşturulurken Uluslararası Ticaret ve Lojistik Bölümünden alanında uzman iki öğretim üyesinin de görüşleri alınmıştır.

- 1- Öğrenciler bölüme bilinçli olarak mı gelmişlerdir? Bölümü tercih etmelerindeki unsurlar nelerdir?
- 2- Öğrencilerin bölümle ilgili görüşlerinin birinci sınıf ve dördüncü sınıf arasındaki değişimi nasıl olmuştur?
- 3- Öğrenciler mezun olduktan sonra hangi sektörde çalışmak istemektedir?
- 4- Öğrencilerin çalışacağı yerden beklentileri nelerdir?
- 5- Öğrenciler eğitim anlamında hangi alanlarda kendilerinde eksik görmektedir?
- 6- Öğrencilerin çalışacağı yerdeki ilk beş yıllık beklentileri nelerdir?
- 7- Öğrenciler lisans eğitimi boyunca kendilerine iş bulmada yardımcı olacak neler yapmışlardır?
- 8- Öğrenciler mesleklerini yurtiçinde mi yurtdışında mı icra etmek istemektedir? Neden?

9- Öğrencilerin eklemek istedikleri başka bir şey var mı?

Oluşturulan yapılandırılmış formda, ölçmek istenilen değişkene yönelik dokuz açık uçlu ve demografik özellikleri ölçmek adına dört soru hazırlanmış ve bu sorular katılımcılara 26.05.2021 – 05.06.2021 tarihleri arasında Zoom programı vasıtasıyla çevrimçi derinlemesine görüşme yapılarak sorulmuştur. Görüşmeler yaklaşık olarak 25-30 dakika sürmüştür.

Veriler toplandıktan sonra elde edilen bulgular betimsel analiz ve içerik analizi yöntemiyle herhangi bir program kullanılmadan manuel olarak analiz edilmiştir. Bu çalışmada veriler, detaylı bir şekilde incelenmek istendiğinden temalar ve kodlar oluşturularak içerik analizine, katılımcılardan doğrudan alıntılar yapılarak betimsel analize tabi tutulmuştur. İçerik analizinde araştırma konusu ile ilgili kategoriler geliştirilerek incelenen veri setinde bu kategoriler içine giren cevaplar gösterilerek analiz edilmektedir. Betimsel analizde ise farklı veri toplama yöntemleri ile elde edilen veriler önceden belirlenmiş temalara göre özetlenerek yorumlanmaktadır (Özdemir, 2010).

Geçerlik ve güvenilirlik

Nitel araştırmalarda geçerlik, araştırmacının ölçmek istediği konuyu tarafsız bir şekilde ele alabilmesidir. Bu durum sağlandığında toplanan veriler gerçeği yansıtmakta ve ulaşılan sonuçlar geçerli hale gelmektedir. Katılımcı teyidi, meslektaş teyidi, uzman incelemesi ve ön test nitel verilerde geçerlik sağlanması için uygulanan yöntemlerden bazılarıdır (Karataş, 2015). Yıldırım ve Şimşek (2013) de verilerin nasıl toplandığının ve sonuçlara nasıl ulaşıldığının detaylı bir şekilde açıklanmasının geçerliğin önemli koşullarından biri olduğunu dile getirmektedir. Bu araştırmada geçerliğin sağlanması için alanında uzman iki akademisyene sorular gösterilmiş, üç kişi ile ön test yapılmış ve onlardan gelen geribildirimlere göre görüşme sorularına son şekli verilmiştir. Ek olarak veri toplama süreci yeterince açıklanmış hatta bulunan bulguların çarpıcı bir şekilde yansıtılması amacıyla katılımcılardan bazılarının görüşlerine tabloların altında yer verilmiştir.

Araştırma sonuçlarının tekrar edilebilirliğine ise güvenilirlik denilmektedir. Araştırma birden fazla kez tekrarlanıp aynı sonuçları verdiğinde araştırmanın güvenilir olduğundan söz edilebilmektedir. Bir çalışmada içerik analizi kullanıldığından gözleme ya da zamana dayalı olarak güvenilirlik test edilebilmektedir (Yıldırım & Şimşek, 2013). Aynı araştırmacının farklı zamanlarda aynı veriyi kodlaması zamana dayalı güvenilirlikken, aynı verilerin aynı kurallara tabi kalarak farklı araştırmacılar tarafından kodlanması ise gözleme bağlı güvenilirliktir. Bu araştırmada da aynı araştırmacı tarafından veriler, aynı kurallara uyularak, iki hafta sonra tekrar analiz edilmiş ve çok benzer sonuçlara ulaşılmıştır.

Etik Onay: Bu araştırma için Tarsus Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu'nun 26.05.2021/4 sayılı oturum ve 2021/24 kararı ile etik izin alınmıştır.

Bulgular

Bu bölümde katılımcıların derinlemesine görüşme sorularına verdikleri yanıtlar; temalar, kodlar ve katılımcıların kim olduğu tablolar halinde sunulmuştur. Ayrıca sorulara verilen yanıtların bazılarına ilgili sorunun tablosunun altında yer verilmiştir. Bazı katılımcılar birden fazla tema/koda girecek cevaplar verdiği için dolayı kodların toplamı, katılımcı toplamından fazla olabilmektedir. Katılımcılar kodlanırken ilk harf okuduğu üniversiteyi, harften sonraki rakam katılımcı numarasını son harf ise cinsiyetini belirtmektedir. Örneğin; H1K kodlu katılımcı Harran Üniversitesinin 1 numaralı katılımcısıdır ve cinsiyeti kadındır. (H= Harran Üniversitesi, Ö= Toros Üniversitesi, T= Tarsus Üniversitesi ve E= Erkek, K= Kadın)

Tablo 2. Öğrencilerin Bölümü Tercih Durumları

Tema	Kod	n	Katılımcılar
Bilinçli tercih	Kendisine uygun olması	4	H4E, H5K, Ö3K, T2E,
	Araştırmaya dayalı	1	Ö1E,
	Lisede aynı bölümü okumuş olmak	1	Ö2K
	Ailesinin yaşadığı yer	2	Ö4K, T4E
	Örnek alma yoluyla	2	T3K, T1E
Toplam		10	
Bilinçsiz tercih	Tavsiye	3	H1K, H2E, H3K,
	Yabancı dile olan ilgi	1	T5K
Toplam		4	

Tablo 2’de öğrencilerin bölümü tercih durumları sunulmuştur. Araştırmaya katılan 10 öğrenci bilinçli bir tercih yaparak bölüme geldiklerini beyan etmiştir. Bunlardan dört öğrenci bölümün kendine uygunluğunu düşündüğünü, ikişer öğrenci tanıdık birini örnek aldığını ve ailesinin yaşadığı yer olduğunu, birer öğrenci ise lisede aynı bölümü okuduğunu ve yaptığı araştırma sonucunda bölümü tercih ettiğini dile getirmiştir. Bilinçsiz tercih yapan üç kişi yakınlarının ya da arkadaşlarının tavsiyesiyle geldiğini belirtirken, bir kişi de yabancı dile olan ilgisi nedeniyle bölümü yazdığını ifade etmiştir. Katılımcılardan verdiği cevapların bazıları şöyledir:

“Bu bölümü araştırmadım, isteyerek de gelmedim, hocamın tavsiyesiyle geldim. İlk zamanlar bölümümden nefret ediyordum ama süreç ilerleyip alanla ilgili kavramlar hakkında bilgi sahibi oldukça bölümümü sevmeye başladım. Bölümün geleceğinin parlak olduğunu düşünüyorum.” (H3K).

“Tercih edebileceğim bölümler arasında bana en yakın gelen, sevebileceğim bölüm bu bölümdü. Tercih hatasından dolayı bulunduğum üniversiteye geldim ama çok memnunum. Gelecek açısından diğer bölümlere nazaran daha iyi olan bir bölüm olduğumu düşünüyorum.” (T2E).

“Mersin’de ikamet etmemden dolayı seçeneklerim sınırlıydı, Mersin liman kenti olduğundan bu bölümde okumamın daha iyi olacağını düşündüm. Kısmen fikir sahibi olarak geldim. Günden güne lojistik alanında ihtiyacın arttığını, kendimizi geliştirdiğimiz takdirde bu bölümde çalışma konusunda zorluk çekmeyeceğimizi, bölümün geleceğinin iyi olduğunu düşünüyorum.” (T4E).

Tablo 3. Öğrencilerin Bölümle İlgili Görüşlerinin Birinci Sınıf ve Dördüncü Sınıf Arasındaki Değişimi

Tema	Kod	n	Katılımcılar
Olumlu Farklılık Var	Alanla İlgili Bilgi Birikimin Artması	9	H1K, H3K, Ö1E, Ö3K, Ö4K, T2E, T3K, T4E, T5K
	Çevredeki İnsanların Etkisi	1	H2E
	Kişisel Başarı	1	H5K
Toplam		11	
Olumsuz Farklılık Var	Makro Ölçekli Gelişmeler	1	H4E
Toplam		1	
Farklılık Yok	Ortaöğretimin Etkisi	1	Ö2K
	Zaten Olumlu Görüş Sahibi	1	T1E
Toplam		2	

Tablo 3’te öğrencilerin bölümle ilgili görüşlerinin birinci sınıftan dördüncü sınıfa değişim değişmediği gösterilmiştir. Tablo 3’e göre araştırmaya katılan 11 öğrenci dördüncü sınıftaki görüşlerinin birinci sınıftaki görüşlerine göre olumlu olarak değiştiğini belirtirken, bir öğrenci olumsuz değişim olduğunu, iki öğrenci ise görüşlerinde herhangi bir değişiklik olmadığını ifade etmiştir. Görüşü olumlu olarak değişenler, alanla ilgili bilgi birikiminin artması (n=9), çevredeki insanların etkisi (n=1) ve kişisel başarı (n=1) durumlarından bahsetmiştir.

Görüşünün olumsuz olarak değiştiğini dile getiren bir katılımcı ise makro ölçekli gelişmelerden dolayı böyle düşündüğünü vurgulamıştır. Birinci ve dördüncü sınıftaki görüşleri arasında farklılık bulunmadığını söyleyen katılımcılar ise bu durumun ortaöğretimin etkisi ve zaten olumlu görüş sahibi olmalarından kaynaklandığını dile getirmişlerdir. Katılımcılardan verdiği cevapların bazıları şöyledir:

“Üniversite sürecinde fikirlerim çok değişiklik göstermedi. Çünkü lisede bu bölümü okuyup staj yaptım ve dolayısıyla bakış açım değişmedi.” (Ö2K)

“Birinci sınıfta çok zorlandım, açıkçası bırakmayı bile düşündüğüm anlar oldu fakat zaman geçtikçe hem bölüme ilgim arttı hem de artık derslere daha hâkim olmaya başladım. Şu an dördüncü sınıfım ve düşüncelerim gün be gün daha yeniliğe açık hal alıyor. Fikrimi değiştiren şey aslında internet üzerinden kendi mağazamı kurmuş olmamdır. Bölümle ilgili ilk atılımım olmuştu, büyük bir şirketin üniversite öğrencilerine sağlamış olduğu bir projeye katıldım. Eğitimleri geçtikten sonra online satış mağazası oluşturdum ve çalışmaya bağlı olarak gelir de elde ettim. Fikirlerimin değişmesinde en büyük etken bu oldu.” (H5K)

“Evet var, ülkemizin dört yılda ekonomik, istihdam, üretim alanında kötüye gitmesi fikrimin değişmesine yol açtı. Geleceğin mesleği ve dünya çapında önemli bir sektör olan uluslararası ticaret ve lojistik ülkemizde hak ettiği değeri bulamadı ve gelişiminde sürekli sekteye uğratıldı.” (H4E)

Tablo 4. Öğrencilerin Gelecekte Çalışmak İstedikleri Sektör ve Nedeni

Tema	Kod	n	Katılımcılar
Özel Sektör	Kariyer Hedefi	6	H2E, H5K, Ö3K, Ö4K, T3K, T4E
	Yüksek Maaş	1	Ö1E
	Tecrübe Edinme	1	Ö2K
	İş İmkanlarının Fazlalığı	3	T1E, T2E, T5K
Toplam		11	
Kamu Sektörü	Özel İçin Yetersizlik	2	H1K, H3K
	Belirsizlikten Kaçınma	1	H4E
Toplam		3	

Tablo 4'ten 11 öğrencinin özel sektörde, üç öğrencinin ise kamuda çalışmak istediği anlaşılmaktadır. Özeldede çalışmak isteyenlerden altı öğrenci kariyer hedefi, üç öğrenci iş imkanlarının fazlalığı, birer öğrenci de yüksek maaş ve tecrübe edinme nedeniyle özel sektörde çalışmak istediğini beyan etmiştir. Özel sektör için yetersizlik (n=2) ve belirsizlikten kaçınma (n=1) ise kamuda çalışmak isteyenlerin sundukları nedenlerdir. Tabloda sadece Harran Üniversitesinden üç öğrencinin kamuda çalışmak istediği görülmektedir. Katılımcıların verdiği cevapların bazıları şunlardır:

“Öncelikle hedefim kamuda çalışmak, ilk etapta özel sektör düşünmedim ama kamuda çalışıp belli bir birikime sahip olduktan sonra yurtdışında dil eğitimi alıp özel sektörde çalışmayı hedefliyorum.” (H3K)

“Özel sektörde çalışmak isterim. Şu anda özel sektörde çalıştığımdan hiç kamuda çalışmayı düşünmedim. Denizcilik alanında komisyonculuk yapmayı hedefliyorum bundan dolayı tercihim özel sektör.” (Ö4K)

“Özel sektörde çalışmak isterim, lojistik sektörü dışında bir alanda da çalışabilirim. Çünkü ben kendini geliştirmeye adayabilen biriyim, kamuda yükselmenin belli bir sınırı olduğunu ama özel sektörde istediğimiz kadar hedef belirleyebileceğimizi düşündüğümünden bu sistem bana daha uygun geliyor.” (T4E)

Tablo 5. Öğrencilerin Çalışacakları Yerden Beklentileri

Tema	Kod	n	Katılımcılar
Çalışılacak Yerden Beklenti	Masa Başında Çalışma	3	H1K, H3K, T5K
	Yüksek Maaş	7	H1K, H3K, Ö1E, Ö2K, Ö3K, T2E, T3K,
	Kariyer İmkânı	2	H2E, H3K,
	Sahada çalışma	6	H2E, H4E, H5K, Ö1E, Ö4K, T4E
	Karşılıklı katkı	3	Ö2K, Ö3K, T1E,
	Kaliteli İş Ortamı	3	T2E, T3K, T4E
Toplam		24	

Tablo 5 incelendiğinde öğrencilerin çalışılacak yerden beklentileri teması altında masa başında çalışma, yüksek maaş, kariyer imkânı, sahada çalışma olanağı, karşılıklı katkı ve kaliteli iş ortamının yer aldığı görülmektedir. Yüksek maaş (n=7) ve sahada çalışma (n=6) en sık dile getirilen beklentilerdir. Öğrencilerin bazıları birden fazla beklentiden bahsederken, bazıları yalnızca bir beklentisini dile getirmiştir. Masa başında çalışma sadece kadın katılımcılar tarafından dile getirilirken, kariyer imkanı Harran, kaliteli iş ortamı da Tarsus Üniversitesi öğrencilerinin vurguladığı konular olmuştur. Katılımcıların verdiği cevapların bazıları aşağıda sunulmuştur:

“Maaş kriteri benim için önemli bunun yanında kariyer olarak yükselme imkanının olmasını isterim, ilk başta masa başında tecrübe kazanıp daha sonra sahada çalışmak isterim.” (H3K)

“Öncelikle emeğimin karşılığını almayı beklerim; çalıştığım yerin güncel gelişmeleri takip ederek bana katkıda bulunmasını, benim verdiğim emek karşılığında şirketin de emek vermesini beklerim.” (Ö2K)

“Kaliteli ve keyifli bir iş ortamının olması benim için diğer şartlara göre daha önemli. Maaş olarak ortalama veya üzeri kazanmayı, sosyal aktivitelere sahip bir ortamda çalışmayı istiyorum.” (T2E)

Tablo 6. Öğrencilerin Eğitim Anlamında Kendilerinde Eksik Gördükleri Alanlar

Tema	Kod	n	Katılımcılar
Eksiklik Var	Yabancı Dil	8	H3K, H5K, Ö4K, T1E, T2E, T3K, T4E, T5K
	Uygulama Eksikliği	2	H3K, H4E
	Uzaktan Eğitimin Etkisi	1	Ö1E
	Teorik Bilgi Eksikliği	2	Ö2K, Ö3K,
Toplam		13	
Eksiklik Yok	Eğitim Anlamında Yeterli	2	H1K, H2E
Toplam		2	

Tablo 6 incelendiğinde 13 öğrencinin kendini belirli alanlarda eksik gördüğü, iki öğrencinin ise kendini yeterli bulduğu anlaşılmaktadır. Kendinde eksiklik gören öğrencilerin büyük çoğunluğu bu eksikliğin yabancı dilden kaynaklandığını belirtmiştir. Uygulama eksikliği, uzaktan eğitimin etkisi ve teorik bilgi eksikliği öğrencilerin kendilerinde gördükleri diğer olumsuz alanlardır. Kendisinde eksiklik görmeyen öğrencilerin bu görüşü ise eğitim anlamında yeterli olduklarını düşünmelerinden kaynaklanmaktadır. Bir öğrenci kendini birden fazla alanda yetersiz olarak görürken, 13 öğrenci yalnızca bir alanda eksiklik gördüğünü ifade etmiştir. Ayrıca tablodan anlaşılmaktadır ki yabancı dilde eğitim gören üniversite öğrencilerinin yalnızca biri kendini yabancı dilde yetersiz görürken, diğer üniversitelerde okuyan öğrencilerin çoğunluğu yabancı dilde eksiklik yaşadıklarını belirtmişlerdir. Katılımcıların verdiği cevapların bazıları şöyledir:

“Yabancı dil konusunda çok eksiklik olduğunu düşünüyorum gerek okuldan gerek benden kaynaklı olarak. Bunun yanında uygulama açısından okulda eksiklik olduğunu düşünüyorum.” (H3K)

“Üniversitede aldığımız eğitimin yetersiz olduğunu düşünüyorum, şu an sektörün içinde 4 yıldır aldığım derslerden bir veya ikisini kullanıyorum. Genel olarak okulun çok katkısı olduğunu düşünmüyorum.” (Ö3K)

“Uzun yıllardır dil eğitimi almamıza rağmen dil konusunda eksiklik görüyorum, onun dışında üniversite hayatımı çok verimli geçirmeye çalıştım, üniversite eğitimimde eksiklik yaşadığımı düşünmüyorum” (T3K)

Tablo 7. Öğrencilerin Çalışacağı Yerdeki İlk Beş Yıllık Planı

Tema	Kod	n	Katılımcılar
Benci Davranış	Kariyer Anlamında İlerleme	6	H2E, H3K, H5K, T1E, T2E, T5K
	Para Biriktirip Sevdiği Mesleği Yapmak	1	H1K
	Kendini Geliştirme	4	Ö1E, Ö3K, Ö4K, T3K
Toplam		11	
Özgeci Davranış	Kaçakçılığı Engelleme	1	H4E
	Çalıştığı Yere Katkı Sağlama	1	Ö2K
	Örgüt Kültürüne Faydalı Olma ve Adaptasyon	1	T4E
Toplam		3	

Tablo 7’de öğrencilerin çalışacağı yerdeki ilk beş yıllık planlarının neler olduğu sunulmuştur. Tablo 7’ye göre 11 öğrenci benci faydaları, üç öğrenci ise özgeci faydaları gözeterek beş yıllık planlama yapmıştır. Benci davranış sergileyen öğrencilerden altı tanesi kariyer anlamında ilerlemek, dört tanesi kendini geliştirmek isterken, bir kişi de para biriktirip sevdiği mesleği yapma arzusundadır. Özgeci davranış sergileyen öğrenciler ise kaçakçılığı engelleme, çalıştığı yere katkı sağlama ile örgüt kültürüne faydalı olma ve adaptasyon kodlarını oluşturacak cevaplar vermişlerdir. Katılımcılardan verdiği cevapların bazıları aşağıda gösterildiği gibidir:

“Operasyon yönetiminde söz sahibi olabilmeyi ve kaçak yollarla mal alışverişini engellemeye yönelik çalışmayı isterim.” (H4E)

“Departmana göre değişiklik gösterir ama çalıştığım firmaya artı değer katabilmek, kendimle beraber firmayı da bir yere taşımak isterim. İlk iki yıllık sürecin adaptasyona ve öğrenmeye yönelik olduğunu daha sonrasında karşılıklı verim alınabileceğini düşünüyorum.” (Ö2K)

“Çalıştığım yeri aile olarak görmek ve bunu yansıtmak isterim. Kariyer anlamında yükselmek isterim, realist olacak olursak en iyi ihtimalle beş yıl sonra çalıştığım departmanın müdürü olmayı hedefleyebilirim.” (T2E)

Tablo 8. Öğrencilerin Eğitim Hayatları Boyunca İş Bulmalarına Yardımcı Olması İçin Gerçekleştirdikleri Faaliyetler

Tema	Kod	n	Katılımcılar
Çaba Sarf Ettim	Yabancı Dil Öğrenme	7	H1K, H2E, H5K, Ö1E, Ö3K, Ö4K, T1E
	Sertifika	2	H3K, H5K
	Bağlantı Oluşturma	3	T1E, T2E, T3K
	Gönüllü Staj	4	Ö1E, Ö2K, Ö3K, T4E
	Seminer	6	H3K, H4E, H5K, Ö3K, T3K, T4E
Toplam		22	
Çaba Sarf Etmedim	Hiçbir Şey Yapmadım	1	T5K
Toplam		1	

Tablo 8 incelendiğinde 13 öğrencinin kendisine iş bulmada yardımcı olacak çeşitli faaliyetlerde bulunduğu, bir öğrencinin herhangi bir çaba sarf etmediği görülmektedir. İş bulma konusunda çaba sarf eden öğrenciler yabancı dil öğrenme (n=7), sertifika alma (n=2), bağlantı/network oluşturma (n=3), gönüllü staj (n=4) ve seminerlere katılma (n=6) gibi faaliyetlerde bulduklarını vurgulamışlardır. Bazı öğrenciler iş bulmak adına birden fazla faaliyette bulunurken, bazıları yalnızca bir faaliyet gerçekleştirmiştir. Katılımcıların verdiği cevapların bazıları aşağıda gösterildiği gibidir:

“Açıkçası kendimi geliştirdim diyemem, pek bir şey yapmadım.” (T5K)

“Yabancı dilimi geliştirmek için geçen yıl Erasmus programıyla yurtdışına gittim ve bana katkısı oldu. Gönüllü stajlar yaptım, okulun düzenlediği seminerlere konferanslara katılarak bilgilerimi tazelemeye ve birikimimi arttırmaya çalıştım.” (Ö3K)

“Sertifika ve seminer programlarını takip edip sürekli katılıyorum. Kariyer.net'ten şirketlerin neler aradığına bakıp ona göre kendimi hazırlıyorum. Yabancı dil için çalışıyorum kendimi dil konusunda kendimi geliştirmeyi hedefliyorum” (H5K)

Tablo 9. Öğrencilerin Mesleklerini İcra Etmek İstedikleri Yer

Tema	Kod	n	Katılımcılar
Yurt Dışında	Yabancı Dil Geliştirme	2	H3K, H5K
	Refah Seviyesi	6	H4E, H5K, Ö2K, T3K, T4E, T5K
	Türkiye'deki İş Ortamının Belirsizliği	1	Ö1E
	Kendini Geliştirme	1	Ö4E
Toplam		10	
Yurt İçinde	Dil Eksikliği	2	H2E, T1E
	Sevdikleriyle Yaşama	1	H2E
Toplam		3	
Her İkisi de Olabilir	Yurt İçinde Kendini Geliştirip Yurt Dışına Çıkma	2	H1K, T2E
	Kendine İyi Gelen Yerde Çalışma	1	Ö3K
Toplam		3	

Dokuz öğrenci yurt dışında, 2 öğrenci yurt içinde çalışmak istediğini ve 3 öğrenci ise her ikisinin de olabileceğini ifade etmiştir. İki öğrenci dışında diğer katılımcılar bu soruyu tek bir nedene dayanarak açıklamışlardır. Tablo 9'a göre yurt dışında çalışmak isteyen öğrencilerin cevapları yabancı dil geliştirme (n=2), refah seviyesi (n=6), Türkiye'deki iş ortamının belirsizliği (n=1), kendini geliştirme (n=1), yurt içinde çalışmak isteyen öğrencilerin dil eksikliği (n=2), sevdikleriyle yaşama (n=1), her ikisinde de çalışabileceğini ifade eden öğrencilerin ise yurt içinde kendini geliştirip yurt dışına çıkma (n=2) ve kendine iyi gelen yerde çalışma (n=1) kodları altında toplanmıştır. Katılımcıların verdiği cevapların bazıları şunlardır:

“Verimli olduğuna inandıktan, işimin bana getiri ve götürüsüyle ilgili tatmin olduktan sonra yurtiçini tercih ederim. Çünkü sevdiklerimden ayrı kalmakta ve farklı dile sahip ülkelerde yaşamakta zorluk çekeceğime inandığım için yurtiçini tercih ederim.” (H2E)

“Benim için önemli olan çalıştığım yerin bana ne kadar iyi geldiği ve bana ne kadar katkı sunduğudur. Yurtiçinde çalışıyorum fakat yurtdışında veya sektörde farklı bir departmanda bana iyi geleceğine inandığım yerde çalışabilirim.” (Ö3K)

“Yurtdışında çalışmak istiyorum, hiç yurtdışında bulunmadım ama refah seviyesinin daha yüksek olduğunu, yaşamının, iş hayatının ve eğitimin daha kaliteli olduğunu düşünüyorum. Yurtdışındaki iş koşullarından dolayı kendime daha fazla vakit ayıracağımı düşünüyorum.” (T3K)

Tablo 10. Öğrencilerin Eklemek İstedikleri Hususlar

Tema	Kod	n	Katılımcılar
Var	Uygulama Eksiklikleri Giderilmeli	1	H1K
	Sektörün Sahiplenici Olmayan Tavrı	1	H2E
Toplam		2	
Yok	Eklemek İstedğim Bir Şey Yok	12	H3K, H4E, H5K, Ö1E, Ö2K, Ö3K, Ö4K, T1E, T2E, T3K, T4E, T5K, M1K, M2K, M3E, M4E, M5E
Toplam		14	

Tablo 10 incelendiğinde öğrencilerden sadece ikisinin eklemek istediği hususlar olduğu anlaşılmaktadır. Bu hususlar uygulama eksikliklerinin giderilmesi (n=1) ve sektörün sahiplenici olmayan tavrı (n=1) kodlarıyla gösterilmiştir. Öğrencilerden 17'si ise eklemek istediği husus bulunmadığını beyan etmişlerdir. Katılımcılardan verdiği cevapların bazıları aşağıda gösterildiği gibidir:

“Sadece şuna değinmek istiyorum: Okuduğum fakültenin isminde uygulamalı fakülte diye geçiyor. Fakat okuduğum süre zarfında herhangi bir uygulama göremedim. Bu da benim için eksi demektir. Bir şeyleri daha iyi yapabilmem ve daha iyi yerlere gelebilmem için bazı şeyleri uygulamalı olarak öğrenmemin şart olduğunu düşünüyorum.” (H1K)

“Şu an için günümüzde üniversite okuyanlar bir iş sahibi olup para kazanayım görüşünde. En azından bizim sektörün, özel olsun kamu olsun, biraz daha sahiplenici bir tavır sergilemesi gerektiğini düşünüyorum.” (H2E)

Tartışma ve Sonuç

Uluslararası Ticaret ve Lojistik bölümünün değeri Türkiye’de ve dünyada gittikçe artmaktadır. Bunun en büyük belirtilerinden birisi de her geçen yıl yeni bir üniversitede bu bölümün açılmasıdır. Bölümün açılması ile birlikte bu bölümde okuyan öğrenci sayısı da artmaktadır. Bazı öğrenciler bilinçli, bazıları ise bilinçsiz bir şekilde bu bölümü tercih etmektedir. Öğrencilerin mezuniyete yaklaşırken bölümleri ile ilgili mesleki beklentileri de değişmektedir. Bu araştırma Uluslararası Ticaret ve Lojistik bölümünde öğrenim gören öğrencilerin geleceğe yönelik mesleki beklentilerini ortaya çıkarmak amacıyla yapılmıştır.

Araştırma sonuçlarına göre, katılımcıların büyük bir çoğunluğu bölüme bilinçli olarak gelmiştir. Katılımcıların yarıya yakını bölümü tercih ederken bölümün kendi yeteneklerine uygun olduğunu düşünmüşlerdir. Birilerini örnek aldığı için ve ailesinin yaşadığı yer olması

sebebiyle de bölüme kayıt yaptıran öğrenciler mevcuttur. Bölüme bilinçli gelmeyen az sayıda katılımcı ise tavsiye üzerine veya yabancı dile olan ilgileri sebebiyle bölümü tercih ettiklerini belirtmişlerdir. Bu bulgular Ateş (2016), Bayram ve Bayraktar (2018) ile Pallis ve Ng'nin (2011) çalışma sonuçlarıyla uyusmaktadır.

Katılımcıların büyük bir çoğunluğunun bölümle ilgili görüşleri, birinci sınıftan dördüncü sınıfa olumlu olarak değişmiştir. Bunun en büyük sebebi ise bölümle ilgili bilgi birikimleri ve bölümden mezun olduktan sonra çalışılabilecek sektörlerle ilgili edinilen bilgilerdir. Öğrencilerden yalnızca bir tanesi, bölüm hakkında, ülkedeki olumsuz şartlar nedeniyle olumsuz yönde görüş belirtirken, çok az öğrenci de görüşlerinde herhangi bir farklılık olmadığını ifade etmiştir.

Öğrencilerin büyük çoğunluğu mezun olduktan sonra kariyer hedefi ve iş imkanlarının fazlalığı gibi nedenlerle özel sektörde çalışmak istediğini beyan ederken, küçük bir kısmı ise belirsizlikten kaçınma ve kendilerini özel sektör için yetersiz görmelerinden dolayı kamuda çalışmak istediğini belirtmiştir. Yüksek maaş beklentisi ve tecrübe edinme isteği ise özel sektörün tercih edilmesinin diğer sebepleridir. Tunç (2018) da çalışmasında uluslararası ticaret öğrencilerinin çoğunlukla özel sektörde çalışmak istediğini vurgulamıştır.

Öğrencilerin yarısı çalışacağı yerden yüksek bir maaş beklerken, yüksek maaşı sahada çalışma beklentisi takip etmektedir. Burada dikkat çeken nokta öğrenciler tarafından sahada çalışmanın masa başında çalışmaya oranla daha çok tercih edilmesidir. Masa başında çalışma, karşılıklı katkı ve kaliteli iş ortamı da diğer beklentilerdir. Masa başında çalışmak isteyen katılımcıların tümü de kadındır. Ateş (2016) ile Pallis ve Ng (2011) de çalışmasında öğrencilerin yüksek maaş beklentisi olduğunu saptamıştır.

Öğrencilerin tamamına yakını eğitim anlamında kendilerinde eksiklik gördüklerini dile getirmişlerdir. En büyük eksikliğin yabancı dil konusunda olduğu anlaşılmıştır. Uygulama ve teorik bilgi eksikliği ise öğrenciler tarafından diğer eksik görülen konulardır. Araştırmaya katılan Tarsus Üniversitesindeki öğrencilerin tamamı yabancı dil sorunundan bahsederken, Harran Üniversitesi öğrencileri yabancı dil gereksinimi yanında coğrafi koşullardan dolayı uygulamalı eğitim alamadıklarını, Toros Üniversitesi öğrencilerinin yarısı da teorik bilgi eksiklikleri bulunduğunu ifade etmişlerdir. Özoğlu vd. (2020) de lojistik öğrencilerinin yabancı dil öğrenmeye önem verdiğini ifade etmiştir.

Öğrencilerin büyük çoğunluğunun çalışacağı yerdeki ilk beş yıllık planı kendi ile ilgilidir. Öğrencilerin yarıya yakını kariyer anlamında ilerlemeyi isterken, benci plan yapanların bir kısmı da ilk beş yılda kendini geliştirmeyi hedeflemektedir. Özgeci plan yapanlar ise kaçakçılığı engelleme, çalıştığı yere katkı sağlama ve örgüt kültürüne faydalı olmayı düşünmektedir. Bu sonuçlar ışığında öğrencilerin mesleki olarak en önemli hedeflerinin kendilerini geliştirerek kariyer sahibi olmak olduğu söylenebilir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin bir tanesi hariç hepsinin kendisine iş bulmada yardımcı olması amacıyla çaba sarf ettiği, bu nedenle çeşitli faaliyetlerde bulunduğu görülmüştür. Bu çabaların büyük çoğunluğunu, öğrencilerin önceki cevaplarında belirttikleri yabancı dil eksikliğini gidermek oluşturmaktadır. Bunun yanında özellikle liman olan kentlerde bulunan üniversitelerde okuyan öğrencilerin iş hayatından bağlantılar oluşturma çabası içerisinde oldukları ve gönüllü stajlar yaptıkları sonucuna ulaşılmıştır. Öğrencilerden bazıları ise sertifika ve seminer programlarına katılarak iş bulma noktasında kendilerine fayda sağlayacak eğitimler almışlardır. Cevaplar değerlendirildiğinde öğrencilerin bu bölümde çalışmaya istekli oldukları ve iş bulmak adına bir şeyler yapmaları gerektiğinin bilincinde oldukları görülmektedir. Bunun sebepleri arasında öğrencilerin özel sektörde çalışmak istemeleri ve özel sektördeki rekabet ortamının bunu gerektirmesi yanında özellikle yabancı dil konusunda okuldan aldıkları eğitimlere rağmen kendilerinde eksiklik görmeleri bulunuyor olabilir. Bu araştırmada görülmektedir ki; Uluslararası Ticaret ve Lojistik öğrencileri mesleki anlamda beklentiye sahiplerdir ve bunun için çaba sarf etmektedirler. Bu konuda lojistik öğrencileri ile çalışan Özoğlu vd. (2020) de öğrencilerin kendilerini geliştirmek için yabancı dil öğrenme, panel ve konferanslara katılma gibi faaliyetlere önem verdiklerini belirtmiştir.

Öğrencilerin yarıdan fazlası doğrudan yurt dışında çalışmak istediğini dile getirmiştir. Yurt içinde çalışmak istediğini beyan eden iki öğrenci bunun nedeni olarak yabancı dil eksikliğini göstermiştir. Bu sonuç da öğrencilerin yeterli yabancı dil bilgisine sahip olsalardı yurt dışında çalışmak isteyeceklerini ortaya koymaktadır. Ek olarak her iki yerde de çalışabileceğini dile getiren öğrencilerden bir kısmı yurt içinde kendini geliştirip sonra yurt dışına çıkmak istediğini vurgulamıştır. Öğrencilerin yurt dışında çalışmak istemelerinin en önemli sebebi çalışacakları ülkelerin refah seviyelerinin yüksek olduğunu düşünmeleridir. Katılımcıların yarıya yakını bu cevabı vermiştir. Bunun yanı sıra öğrenciler yabancı dilde ve mesleki anlamda kendini geliştirmek ile Türkiye'deki iş ortamının belirsizliği gibi sebeplerle yurt dışında çalışmak istediklerini vurgulamışlardır. Bu sonuçlar Tunç'un (2018) çalışmasının bulguları ile paralellik göstermektedir.

Katılımcılara son olarak eklemek istedikleri bir hususun bulunup bulunmadığı sorulmuştur. Öğrencilerin sadece iki tanesi bu soruya cevap vermiş ve uygulama eksikliklerinin giderilmesi ile sektörün sahiplenici olmayan tavrına vurgu yapmıştır. Bölümlerde her ne kadar teorik bilgiler verilse de staj gibi olanaklarla öğrencilerin öğrendikleri bilgileri uygulama şansları doğmaktadır. Lau vd. (2021) de çalışmalarında denizcilik lisans öğrencilerinin derslerin uygulamadan ziyade teorik olmasından yakındıklarını olduklarını saptamıştır.

Öneriler

Araştırmadan elde edilen sonuçlar doğrultusunda aşağıdaki öneriler geliştirilmiştir.

- Bölüme gelecek öğrencilerin daha fazla bilinç sahibi olması için üniversiteler bölümlerini tanıtmak amacıyla çeşitli kanallardan öğrencilere ulaşım bölüm hakkında bilgi vermelidir. Özellikle üniversitenin bulunduğu il/ilçe veya çevre il/ilçelerdeki liselere gidilerek bölümün öğrencilere anlatılması önem taşımaktadır. Hatta bölüm tanıtımı yapılırken o bölümden mezun olup bölümle ilgili farklı sektörlerde çalışan başarılı mezunların öğrencilere bölümü anlatmasının daha faydalı olacağı düşünülmektedir. Böylelikle daha birinci sınıftan bilinç düzeyi yüksek ve ileride yapacağı mesleğin gereklerine uygun yetenekleri kazanmaya hazır bir öğrenci profilinin ortaya çıkmasına zemin hazırlanmış olacaktır.
- Bölümde verilen eğitim; öğrencilerin algısı, bölüme olan bakışları ve mesleki beklentilerini olumlu olarak etkilediği için bölümler teorik bilgilerin yanında uygulamalı eğitimler ve teknik geziler ile öğrencilerin alanla ilgili bilgi birikimlerinin artmasını sağlamalıdır. Ayrıca okullara çağrılan sektör temsilcileri ile öğrencilerin buluşturulması sektör temsilcileri ve öğrencilerin birbirleriyle iletişim kurmasına ve birbirlerini daha iyi anlamalarına yardımcı olacaktır.
- Üniversiteler verdikleri eğitimlerle öğrencileri özel sektöre yönelik olarak hazırlamayı kamuya hazırlamaya göre daha ön planda tutabilir. Bu sonuçlardan çalışmaya katılan öğrencilerin kamuya olan ilgisinin azaldığı ve nitelikli elemanların özel sektörde çalışmak istediği yorumu yapılacak olursa; bu alanla ilgili kamuya olan yatırımların artması, nitelikli elemanları barındıran bir yapı oluşturulması için gerekli adımların atılması ve kamu kuruluşlarının çalışanların beklentilerini karşılayacak düzeye getirilmesi önerilebilir.
- Bölümler sektör çalışanları ve öğrencilerin seminerler gibi toplantılarda bir araya gelmesini sağlayarak hem öğrencilerin sektörü ve sektörün çalışma koşullarını daha iyi tanımasını hem de sektörün öğrenci beklentilerini anlamasını sağlayabilir. İşverenlerin, potansiyel çalışanlarının beklentilerine yönelik bir yapı oluşturması çalışanların verimlilik düzeyinin artması bakımından gereklidir. Bu nedenle bu tür araştırmaların sonuçlarının yalnızca akademik anlamda değil sektörel anlamda da değerlendirmeye alınıp gerekli planların oluşturulması da önem taşımaktadır.
- Bölümün kapsamı dolayısıyla yabancı dil Uluslararası Ticaret ve Lojistik bölümü için oldukça önemli bir konudur. Üniversitelerin, yapabiliyorsa bu eğitimi yabancı dilde vermesi, buna imkân olmayan durumlarda ise yabancı dil eğitimine daha fazla

yönelmeleri önem arz etmektedir. Bölümün açıldığı üniversitenin konum olarak lojistik sektörüne yakın olması öğrencilerin hem sektörle iç içe bulunması hem de uygulamalı eğitim ve staj olanaklarının daha fazla olması bakımından avantaj sağlayacaktır. Ek olarak müfredatta öğrencilerin çalışırken kullanabilecekleri ve iş yaşamlarında fayda sağlayacak derslerin yer almasına dikkat edilmelidir.

- Üniversitelerde, teorik eğitimlerin yanında öğrencilerin bu hedeflerine ulaşmaları adına yapmaları gerekenler konusunda yönlendirilmesi, gerek müfredatlara eklenecek zorunlu ya da mesleki/genel seçmeli dersler gerek Sürekli Eğitim Merkezleri aracılığıyla eğitimler verilmesi gerekmektedir. Zira öğrencilerin hiçbiri bu hedeflerine ulaşmak için bir planı olduğundan söz etmemiştir.
- Üniversitelerin, öğrencilerin eksiklerini iyi bir şekilde analiz ederek öğrencilerin dışarıdan edinmeye çalıştıkları bu nitelikleri sistematik bir şekilde öğrenciye kazandırmak için gerekli önlemleri almaları önem arz etmektedir.
- Öğrencilerin neredeyse tamamının yurt dışında çalışmak istemesi ülke adına olumsuz sonuçlar doğurabileceğinden ülkede ve özellikle sektörde bu alanda çalışanların beklentilerini karşılayacak düzenlemeler yapılmalı ve öğrencilerin bu düşünceden uzaklaşmalarını sağlayacak gerekli önlemler alınmalıdır.

Araştırma çeşitli kısıtlara sahiptir. İlk olarak araştırma nitel olarak tasarlandığı için kısıtlı bir örnekleme sahip olup sadece üç üniversitenin öğrencileri örnekleme alınmıştır. Bu nedenle sonuçlarının genellenmesi mümkün değildir. Gelecekteki çalışmalar daha fazla üniversiteden katılımcı bularak daha büyük örneklem ile çalışabilir. İkinci olarak çalışmada sadece Uluslararası Ticaret ve Lojistik bölümünde okuyan öğrenciler örnekleme alınmış, adında Uluslararası Ticaret ve/veya Lojistik geçen bölümler ihmal edilmiştir. Sonraki çalışmalarda bu bölümler de örnekleme dahil edebilir. Ayrıca bu araştırma yalnızca mesleki beklentileri ölçme amacı taşıdığından bundan sonraki çalışmalarda öğrencilerin algıları daha farklı yönlerden ele alınabilir.

Etik Onay: Bu araştırma için Tarsus Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu'nun 26.05.2021/4 sayılı oturum ve 2021/24 kararı ile etik izin alınmıştır.

Kaynakça

- Akman, Y. (1992). Hacettepe üniversitesi eğitim fakültesi öğrencilerinin meslek, evlilik ve geleceğe yönelik beklentileri. *H.Ü Eğitim Fakültesi Dergisi*, 0(7), 125-149.
- Akyol, C., Oğan, E., & Oğan, Y. (2018). Turizm eğitimi alan üniversite öğrencilerinin mesleki beklentileri ve sosyo-ekonomik profilleri üzerine bir araştırma. *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 17(2), 648-665.
- Ateş, S.S. (2016). Yükseköğretim kurumlarında öğrenim gören öğrencilerin kariyer başlangıç tercihlerini etkileyen faktörler: Havacılık alanında uygulama, *IBANESS Konferans Serisi*, 28-29-30 Ekim 2016, Makedonya.
- Başkale, H. (2016). Nitel araştırmalarda geçerlik, güvenilirlik ve örneklem büyüklüğü. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Elektronik Dergisi*, 9(1), 23-28
- Bayram, H. B., & Bayraktar, S. (2018). Meslek yüksekokulları öğrencilerinin eğitim aldıkları sektörün çalışma koşulları algısı ve kariyer beklentisi. *Uluslararası Turizm Ekonomi ve İşletme Bilimleri Dergisi*, 2(2), 216-224.
- Beydağ, K. M., Gündüz, A., & Özer Gök, F. (2008). Sağlık Yüksekokulu öğrencilerinin eğitimlerine ve mesleklerine bakış açıları, meslekten beklentileri. *Pamukkale Tıp Dergisi*, 0(3), 137-142
- Creswell, J. (2017). *Araştırma deseni nitel, nicel ve karma yöntem yaklaşımları* (Çeviren Yüksel Dede). Ankara: Eğiten Kitap
- Erden, M. (1990). Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri öğrencilerinin meslekle ilgili beklentileri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5(5), 245-257.
- Erturgut, R. (2021). *Lojistik ve tedarik zinciri yönetimi*. İstanbul: Nobel Yayıncılık
- Ferrinho, P., Sidat, M., Fresta, M. J., Rodrigues, A., Fronteira, I., da Silva, F., & Dussault, G. (2011). The training and professional expectations of medical students in Angola, Guinea-Bissau and Mozambique. *Human resources for health*, 9, 1-5.
- Karataş, Z. (2015). Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri. *Manevi Temelli Sosyal Hizmet Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 62-80.
- Koşar, D (2018). Öğretmen adaylarının meslekten beklentilerine ilişkin görüşlerinin incelenmesi: nitel bir araştırma. *Journal Of International Social Research*, 11(56), 575-585.

- Kuybu Rol, E. P., & Kocaman, S. (2020). Öğrencilerin mesleki algı ve beklentileri ile gelecek kaygılarının sektörde çalışma isteği üzerine etkisi; Antalya Yükseköğretim turizm öğrencilerine yönelik bir çalışma. *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, 8(4), 3192 – 3217.
- Lau, Y. Y., Dragomir, C., Tang, Y. M., & Ng, A. K. (2021). Maritime undergraduate students: career expectations and choices. *Sustainability*, 13(8), 4297.
- Nazik, E., & Arslan, S. (2014). Hemşirelik mesleğinin geleceği; öğrencilerin beklentileri. *Bozok Tıp Dergisi*, 4 (1), 33-40.
- Oğan, Y. (2022). Aşçılık öğrencilerinin mesleki beklentileri üzerine bir inceleme. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 24(4), 1621-1632.
- Özdemir, M. (2010). Nitel veri analizi: Sosyal bilimlerde yöntembilim sorunsalı üzerine bir çalışma. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 11(1), 323-343).
- Özkan, R. & Bozyiğit, S. (2020). Staj Algısının İşletmeyle İlgili Faktörler Bağlamında İncelenmesi: Lojistik Eğitimi Üzerine Bir Araştırma. *Kafkas Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 11(22), 562-596.
- Özoğlu, B., Senir, G., & Büyükkeklik, A. (2020). Devlet üniversitelerinde lojistik eğitime yönelik bir araştırma. *Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 4(2), 19-35.
- Pallis, A. A., & Ng, A. K. (2011). Pursuing maritime education: an empirical study of students' profiles, motivations and expectations. *Maritime Policy & Management*, 38(4), 369-393.
- Patton, M. (2018). *Nitel araştırma ve değerlendirme yöntemleri* (Çeviren Esra Bukova Güzel ve Handan Demircioğlu), Ankara: Pegem Akademi.
- Sayın, A. A., & Küçük, Ü. (2020). Lojistik bölümünü tercih eden öğrencilerin lojistik sektöründen beklentileri: Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi örneği. *OPUS International Journal of Society Researches*, 16(28), 1342-1373.
- Seyidoğlu, H. (2020) *Uluslararası iktisat teori ve uygulama*. İstanbul: Güzem Can Yayınları.
- Şahin, İ., Zoraloğlu, Y. R., & Şahin Fırat, N. (2011). Üniversite öğrencilerinin yaşam amaçları, eğitsel hedefleri, üniversite öğreniminden beklentileri ve memnuniyet durumları. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 17(3), 429-452.

- Tekin, H. H. (2006). Nitel araştırma yönteminin bir veri toplama tekniği olarak derinlemesine görüşme. *İstanbul Üniversitesi Sosyoloji Dergisi*, 3(13), 101-116.
- Tymoshenko, O.A., & Skriabina, K.V. (2021). Research of theoretical aspects of development professional expectations of future professionals. *Ukrainian Journal of Life and Architecture*, 5(5), 95-104.
- Tunç, H. (2018). Uluslararası ticaret bölümü öğrencilerinin işsizlik kaygısının azalmasında etkili olan faktörler. *PESA Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 4(2), 254-264.
- Uras, M. & Kunt, M. (2006). Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğinden beklentileri ve beklentilerinin karşılanmasını umma düzeyleri, *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19(19), 71-83.
- Waberi, F. A., & Öge, E. (2020). Mesleki beklentinin kariyer kararı verme öz-yetkinliği ile ilişkisi. *Artvin Çoruh Üniversitesi Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(1), 25-39.
- Yıldırım, A., & Şimşek, A. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yudina, I. A., Neustreova, E. A., Makarova, T. A., & Federova, A. A. (2020). Future teachers forming professional expectations in modern educational conditions. *Propósitos y Representaciones*, 8(3), 720-733.

İnternet Kaynakları

<https://yokatlas.yok.gov.tr/lisans-bolum.php?b=10824>

Future Professional Expectations of International Trade and Logistics Students

Extended Abstract

1. Introduction

The importance of the International Trade and Logistics Department is increasing in the world and in Turkey with the effect of globalization. The increase in the interest in this field increases the investments of universities in this department in direct proportion. In Turkey, there are International Trade and Logistics Departments in 35 Universities, 26 of which are in the State University and 9 in the Foundation University. At the beginning of the expected qualifications of the students studying in the Department of International Trade and Logistics, to have good communication, to have basic concepts such as payment methods and delivery methods about the field of international trade theoretically, to be able to speak and understand at least one foreign language well, to have a good understanding of the concepts and terms in the field of international trade. As the knowledge of the students of the department about their professions diversifies, their professional expectations also change. Occupational expectation constitutes all of the elements that individuals want to realize about the profession they prefer or are doing. Professional expectations of individuals generally begin during higher education and are constantly increasing. It has been seen that university students are mostly chosen as the universe when it is desired to measure professional expectation. The purpose of this research is to reveal the future professional expectations of International Trade and Logistics students.

2. Method

In the research, qualitative research approach was used in order to reveal the professional expectations of the students of the International Trade and Logistics department in detail. Phenomenology was also preferred as the research design. The study group of the research consists of senior students of Harran University, Toros University and Tarsus University International Trade and Logistics Department in the spring semester of 2020-2021. The study group consists of 14 senior students. Students in the study group were selected for the purpose. The sample of this research was reached by using the snowball sampling method, which is one of the purposeful sampling methods. This is because it is difficult to reach students from different universities. In the research, in order to measure the importance and future of the sector from the eyes of the students, as well as to determine the deficiencies in education and to comprehensively discuss their future expectations, data were collected

by in-depth interview method. In the structured form created, 9 open-ended questions were prepared for the variable to be measured and 6 questions were prepared to measure demographic characteristics, and these questions were asked to the participants through the Zoom program between 26.05.2021 and 05.06.2021. After the data were collected, the findings were analyzed by descriptive and content analysis methods.

3. Findings

The majority of the students participating in the study are women. Although the participants were between the ages of 22-24, it was seen that those who were 22 years old were more dominant. Participants were selected from four different universities, two state and two foundation universities. In addition, the monthly household income of the majority of the participants is 5501 TL and above. While most of the students preferred the department, they thought that the department was suitable for their abilities. There are students who enroll in the department because they take someone as an example and because it is the place where their family lives. The opinions of the majority of the students about the department increased positively from the first grade to the fourth grade. It is understood from the answers that the biggest reason for this is the knowledge and experience about the department and the information gained about the sectors that can be worked after graduating from the department. The majority of the students declared that they wanted to work in the private sector for reasons such as career goals and excess job opportunities after graduation. Half of the students expect a high salary from the place where they will work, followed by the expectation of working in the field. Almost all of the students stated that they saw a deficiency in terms of education. It has been understood that the biggest deficiency is in foreign language. The lack of application and theoretical knowledge are the other missing subjects by the students. Almost half of the students want to progress in terms of career. It was observed that all of the students participating in the study, except one, made an effort to help them find a job, and therefore engaged in various activities. The majority of these efforts consist of eliminating the foreign language deficiency that the students stated in their previous answers. More than half of the students stated that they would like to work abroad directly. Finally, the participants were asked whether they had anything to add. Only two of the students answered this question and emphasized the non-possessive attitude of the sector by eliminating the application deficiencies.

4. Conclusion

Based on the findings, the following recommendations can be made:

- Universities should reach students through various channels and provide information about the department in order to promote their departments so that the students who will come to the department have more awareness.

- In addition to theoretical knowledge, departments should increase students' knowledge of the field with applied trainings and technical trips.
- Due to the scope of the department, foreign language is a very important subject for the International Trade and Logistics department. It is important that universities provide this education in a foreign language if they can, and if this is not possible, they should focus more on foreign language education.
- The fact that the university where the department is opened is close to the logistics sector will provide an advantage in terms of both being intertwined with the sector and having more applied education and internship opportunities. In addition, attention should be paid to include courses in the curriculum that students can use while working and that will benefit their business life.